

Mezinárodní arbitráž

Průběh rozhodčího řízení, rozhodčí nález

Průběh rozhodčího řízení

1. Zahájení rozhodčího řízení a jeho účinky
2. Vlastní průběh rozhodčího řízení
3. Právo rozhodné
4. Ukončení rozhodčího řízení – rozhodčí nález

K minulé přednášce...

Podmínky pro rozhodce dle RS při HK
ČR a AK ČR

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Směrnice tajemnice Rozhodčího soudu o předpokladech pro výkon funkce rozhodce

1. Tato Směrnice je závazná pro všechny zájemce o zápis na seznam rozhodců Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR.
2. Osoba, která žádá o zápis na seznam rozhodců Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR, musí splňovat následující předpoklady:
 - a) Věk alespoň 30 let.
 - b) Ukončené vysokoškolské vzdělání magisterského typu.
 - c) Vědomosti a zkušenosti včetně znalosti práva ve spojení s osobními vlastnostmi, které dávají záruku úspěšného výkonu funkce rozhodce.
3. Osoba splňující předpoklady uvedené v bodě 2., která žádá o zápis na seznam rozhodců Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR, musí:
 - a) Vyplnit dotazník rozhodce, který je ke stažení na webové stránce Rozhodčího soudu, a zaslat jej na e-mailovou adresu praha@soud.cz nebo poštou na adresu sídla Rozhodčího soudu.
 - b) Zároveň s dotazníkem nebo na výzvu Rozhodčího soudu předložit aktuální výpis z evidence rejstříku trestů.
4. Rozhodčí soud může stanovit další předpoklady pro zápis na seznam rozhodců pro některé druhy sporů, zejména písemné testy, osobní pohovory a absolvování specializovaných seminářů.
5. Rozhodčí soud může uchazeči, který byl zapsán na seznam rozhodců, uložit splnění dalších podmínek, zejména absolvování osobního pohovoru a specializovaného semináře.
6. V souladu s Čl. IV odst. (1) Statutu Rozhodčího soudu o zapsání na seznam rozhodců a o vypuštění ze seznamu rozhoduje předsednictvo.

JUDr. Marie Moravcová

tajemnice Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR
a Agrární komoře ČR

Základní zásady

- Relativní samostatnost na soudním řízení (soudy nevykonávají přímé kontrolní pravomoci, rozhodci sami rozhodují o své pravomoci)
- Relativní nesamostatnost (pomocné a kontrolní funkce soudů, přiměřené použití OSŘ)
- Zásady – sdílené zásady, modifikace zásad soudního řízení, zvláštní zásady

Základní zásady

- Zásada *lex arbitri*
- Zásada dispoziční
- Zásada rovnosti (§18 ZRŘ)
- Zásada rychlosti a hospodárnosti řízení
- Zásada projednací
- Zásada neformálnosti
- Zásada neveřejnosti
- Zásada volného hodnocení důkazů

Zahájení řízení - §14 ZRŘ

- Rozhodčí řízení se zahajuje žalobou
 - Stálému rozhodčímu soudu - §16 Řádu
 - Předsedajícímu rozhodci nebo samorozhodci
- Zahájení rozhodčího řízení = den, kdy žaloba rozhodčímu soudu nebo rozhodci (rozhodčí soud nebo rozhodci vyznačí den dojití žaloby)
- Obsah žaloby
 - Stálý rozhodčí soud - §17 Řádu
 - Řízení ad hoc – přiměřené použití OSŘ (§30 ZRŘ) -> poukaz na založení pravomoci rozhodců + §79 OSŘ

Účinky zahájení řízení

- Stejně právní účinky jako zahájení soudního řízení (§14 ZRŘ)
- Procesní účinky
 - Vznik povinnosti rozhodce zkoumat procesní podmínky (**pravomoc rozhodců** = existence platné rozhodčí smlouvy, řádné ustavení rozhodců, náležitosti žaloby, způsobilost účastníků být účastníkem řízení i procesní způsobilost, plná moc zástupce, neexistence překážek litispendence a res iudicata)
 - Povinnost rozhodce provést přípravu projednání sporu a vést spor bez zbytečných průtahů
- Hmotněprávní účinky
 - Stavení promlčecí lhůty
 - Zabránění vzniku prekluze

Zahájení u nepříslušného fóra

- Existence rozhodčí smlouvy a zahájení řízení u obecného soudu
 - §106 odst. 1 OSŘ – povinnost soudu k námitce strany o existenci rozhodčí učiněné nejpozději při prvním úkonu ve věci samé zastavit řízení (x účastníci prohlásí, že na rozhodčí smlouvě netrvají, spor není arbitrabilní, rozhodčí smlouva je neplatná nebo neexistuje, rozhodčí soud odmítl se věcí zabývat)

Zahájení u nepřislušného fóra

- §106 odst. 2 OSŘ – zachování účinků podání žaloby, pokud je do 30 dnů zahájeno rozhodčí řízení
- §106 odst. 3 – soudní řízení je zahájeno později než rozhodčí -> soud přeruší řízení, dokud rozhodci nerozhodnou o pravomoci nebo o věci samé (doktrína pravomoc-pravomoc)

Zahájení u nepřislušného fóra

- Rozhodčí řízení bylo zahájeno a rozhodci rozhodli o své nepravomoci (§ 15 ZRŘ) nebo byl zrušen rozhodčí nález (§ 31 ZRŘ)
 - §16 ZRŘ
 - Zachování účinků podání žaloby – do 30 dnů zahájeno řízení u soudu nebo jiného příslušného orgánu
 - Uplatní se i v případě, kdy byla podána žaloba u stálého rozhodčího soudu, ale bylo sjednáno rozhodčí řízení ad hoc
 - Teritoriální omezení §16 – platí jen v ČR

Průběh rozhodčího řízení

- Stálé rozhodčí soudy (řády - §20 a násl. Řádu) x rozhodčí řízení ad hoc
- Fáze přípravy řízení (zahájení – zahájení jednání o meritu sporu)
 - Odpověď na žalobu
 - Ustavení rozhodčího senátu nebo rozhodce
 - Řízení o pravomoci rozhodců
 - Příprava projednání sporu rozhodčím senátem (stav přípravy sporu k projednání)

Průběh rozhodčího řízení

- Fáze vlastního jednání (zahájení jednání o meritu sporu – vydání rozhodčího nálezu)
 - Ústní jednání (možnost stran dohodnout se na zjednodušeném řízení pouze na základě písemností)
 - Místo konání rozhodčího řízení (v právním smyslu x v geografickém smyslu)
 - Doručování
 - Dokazování

Ukončení rozhodčího řízení - §23 ZRŘ

- **Rozhodčí nález x usnesení**
- ZRŘ neobsahuje definici rozhodčího nálezu, pouze jeho náležitosti a účinky
- Rozhodčí nález se vydává především ve věci samé (viz také §34 Řádu)
- Usnesení se vydává v případě, kdy se nevydává rozhodčí nález
 - Nenabývá právní moci, není vykonatelné
 - Zastavení rozhodčího řízení – při uzavření smíru, konstatování nedostatku pravomoci, zpětvzetí žaloby (viz také §40 Řádu)
 - Podpis, odůvodnění, doručení

Náležitosti rozhodčího nálezu – 25 ZRŘ

- Písemné vyhotovení
- Usnesení většinou rozhodců
- Podpis většinou rozhodců
- Výrok musí být určitý
- Odůvodnění (x dohoda stran)
- RN je exekučním titulem -> požadavky na obsah
- Viz také §35 Řádu

Druhy rozhodčího nálezu

- Konečný
 - Celkový
 - Částečný
- Mezitimní
- Viz také §34 Řádu

Smír a rozhodčí nález - §24 ZRŘ

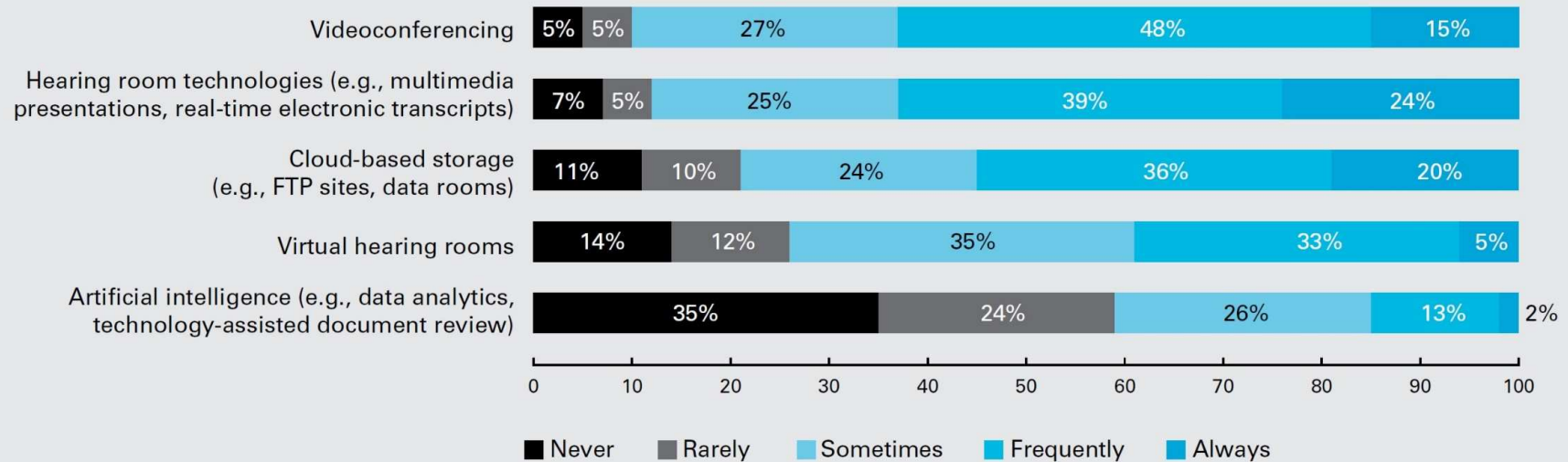
- V průběhu rozhodčího řízení mohou strany uzavřít smír
- Na žádost strany lze smír uzavřít ve formě rozhodčího nálezu -> tento se neodlišuje od ostatních nálezů (x odůvodnění)
- Rozhodci mohou zvážit vydání rozhodčího nálezu – jen tam, kde mají pochybnosti o dohodě (např. dohoda uzavřená v tísní)

Účinky rozhodčího nálezu - §28 ZRŘ

- Právní moc a vykonatelnost – dnem doručení
- Otázka doručení rozhodčího nálezu (Řád, §19 ZRŘ se nepoužije)
- Stejně účinky jako rozhodnutí soudu
- Úschova rozhodčího nálezu

Elektronizace a rozhodčí řízení

Chart 13: How often have you used the following forms of information technology in an international arbitration?

MUNI
LAW

Právo rozhodné v rozhodčím řízení

Právo rozhodné

- V průběhu rozhodčího řízení – dvě roviny
 1. Rozhodné procesní právo (procesní normy)
 2. Právo rozhodné pro meritum sporu

Zas a znovu...*fórum* a jeho vliv na rozhodné právo

- Fórum = sudiště – základní otázka týkající se „domicilizace“ řízení
- Rozhoduje o
 - Povaze řízení (domácí nebo cizí – zda rozhodčí nálezn může jít „rovnou“ do výkonu nebo jde o cizí RN, který musí být nejdříve uznán)
 - Právu rozhodném pro procesní otázky
 - Právu rozhodném pro meritum sporu
 - Vztahu obecných soudů k rozhodčímu řízení (tzv. pomocné a kontrolní funkce, viz přednáška příště)

Zas a znovu...*fórum* a jeho vliv na rozhodné právo

- Důvody pro výběr fóra
- Právní
- Mimoprávní
 - I takové věci, jako dostupnost místa, atraktivita pro rozhodce, kvalita hotelů...

Neutrální fórum

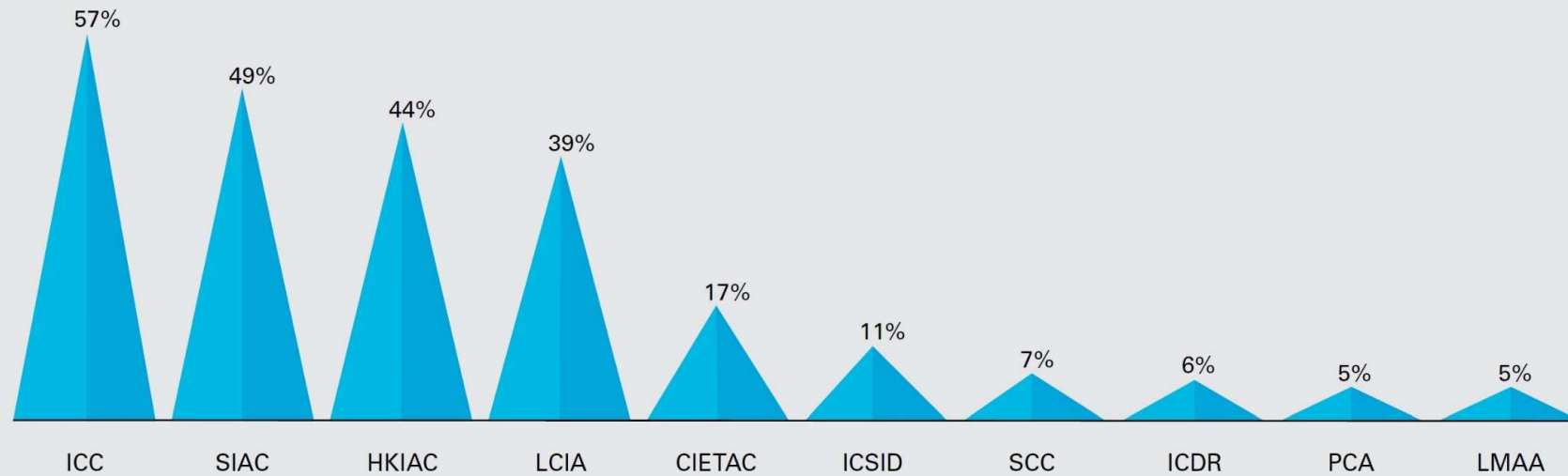
- Fórum, kde žádná strana není domicilována
- Např. německá a švýcarská strana si pro spor ze smlouvy, která se dle jejich volby řídí německým právem, zvolí Rozhodčí soud při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži (ICC) a místem projednání sporu bude Nizozemí.

Fórum

- Které místo je sudištěm = fórem?
- Rozměr právní a rozměr geografický
- Pozice rozhodců či stran vs. vazby na moc veřejnou
- Jak se určí
 - Místo, kde se senát sešel poprvé
 - Určeno v rozhodčí smlouvě
 - U stálého rozhodčího soudu – místo sídla
 - Problémy v řízení ad hoc

Oblíbené arbitrážní instituce

Chart 6: What are your or your organisation's most preferred arbitral institutions?

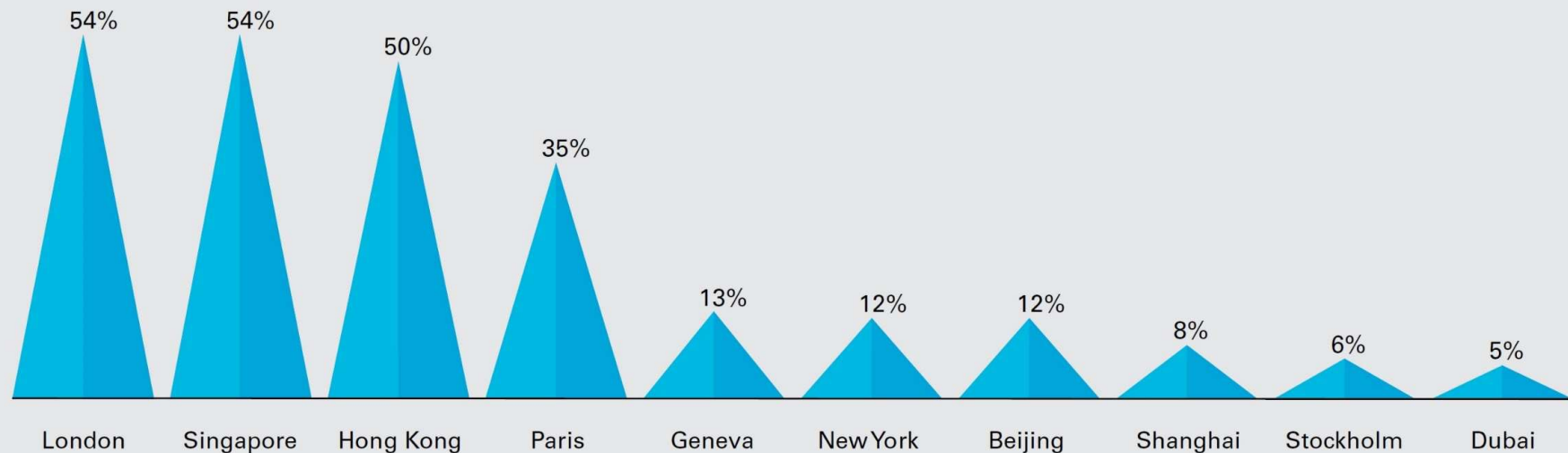
Percentage of respondents who included the institution in their answer

Oblíbené arbitrážní instituce

1. ICC – International Chamber of Commerce, <https://iccwbo.org/dispute-resolution-services/arbitration/>
2. SIAC – Singapore Arbitration Centre, <https://www.siac.org.sg/>
3. HKIAC – Hong Kong International Arbitration Centre, <https://www.hkiac.org/>
4. LCIA – The London Court of International Arbitration, <https://www.lcia.org/>
5. CIETAC – China International Economic and Trade Arbitration Commission, <http://www.cietac.org/?l=en>
6. ICSID – International Centre for Settlement of Investment Disputes, <https://icsid.worldbank.org/>
7. SCC – Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce, <https://sccinstitute.com/>
8. ICDR – International Centre for Dispute Resolution (AAA), <https://www.icdr.org/>
9. PCA – Permanent Court of Arbitration, <https://pca-cpa.org/en/home/>
10. LMAA – London Maritime Arbitrators Association, <https://lmaa.london/> i

Oblíbená arbitrážní místa – města a státy

Chart 2: What are your or your organisation's most preferred seats?

Percentage of respondents who included the seat in their answer

Procesní normy v rozhodčím řízení

Rozhodné procesní právo

- Různá míra možnosti stran odchýlit se od procesních norem lex arbitri
- Úprava v ČR – „konzervativní“ – postup v řízení

Rozhodné procesní právo

= *lex arbitri* – co upravuje

- Zda je rozhodčí řízení možné, zda existuje obligatorní arbitráž (např. v Portugalsku pro spory týkající se patentů ve zdravotnictví)
- Náležitosti rozhodčí smlouvy
- Rozhodce, konstituování rozhodčího senátu
- Kompetenz-kompetenz jako rozhodování o pravomoci
- Míra autonomie stran a rozhodců rozhodovat o procesních postupech
- Asistence obecných soudů, dopady veřejné moci na rozhodčí nález
- Povaha a forma rozhodčího nálezu
- ...

Určení procesního práva

– 2 přístupy

1. Teritoriální přístup

- Při výběru sudiště vybírám „automaticky“ i jeho procesní normy
- Autonomie stran a rozhodců je tak podmíněna mírou autonomie v zákoně fóra
- Obdobná vazba jako u soudů státních, ale rozhodčí právo dává zpravidla větší míru autonomie
- Např. strany sporu zvolí jako sudiště ČR. Závazné budou české procesní předpisy. Míru volnosti určují § 13 a § 19 ZRŘ, přiměřeně OSŘ.

Určení procesního práva

2. Smluvní přístup

- Mezi místem konání rozhodčího řízení a jeho právním řádem není „automaticky“ rovnítko
- O procesním normám rozhodují strany nebo rozhodci
- Např. strany sporu si jako místo sudiště zvolí Švýcarsko a dohodnou se na použití německých procesních norem

- V realitě prolínání obou přístupů, silnější je teritoriální přístup

Úprava v ČR

– §19 ZRŘ

- Odst. 1 – strany se mohou dohodnout na postupu, kterým mají rozhodci vést řízení
- Odst. 1 – otázky řízení mohou být rozhodnuty předsedajícím rozhodcem, byl-li k tomu zmocněn stranami nebo všemi rozhodci
- Odst. 2 – není-li uzavřena dohoda dle odst. 1, postupují rozhodci v řízení způsobem, který považují za vhodný (bez zbytečných formalit, stejná příležitost k uplatnění práv, zjištění skutkového stavu)

Úprava v ČR

- §30 ZRŘ

Nestanoví-li zákon jinak, užijí se na řízení před rozhodci přiměřeně ustanovení OSŘ.

...co to prakticky znamená...

Úprava v ČR

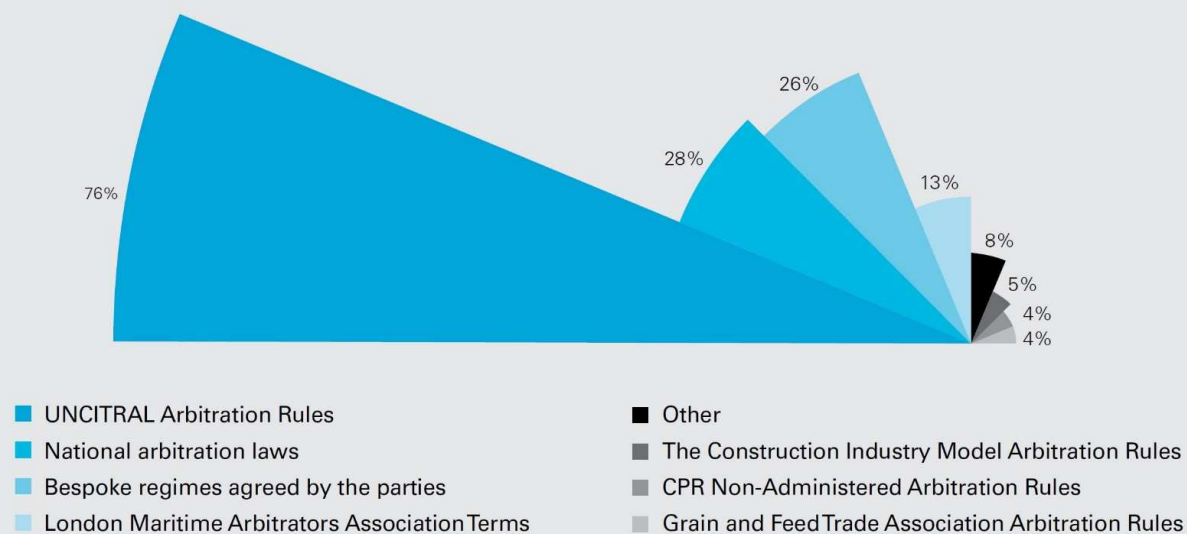
- Postup v řízení = souhrn pravidel určujících procesní postup rozhodců od okamžiku jejich ustavení do okamžiku ukončení řízení
- Není povinná součástí rozhodčí smlouvy (usnesení NS sp. zn. 32 Odo 95/2006 ze dne 28. března 2007)
- Co např.: jazyk řízení, lhůty, doručování, způsob komunikace, ...
- Určitě ne: doručení rozhodčího nálezu (rozhodnutí NS 20 Cdo 1592/2006 ze dne 26. dubna 2007)
- Omezení: kogentní normy ZRŘ (hlavně §31), nutnost zachování rovnosti stran
- V otázkách postupu v řízení platí: 1) autonomie vůle stran a rozhodců, 2) přiměřeně OSŘ
- Mimo postup v řízení: přiměřeně OSŘ

Úprava v ČR

- Přiměřené použít OSŘ
 - Ne mechanicky
 - V mezích zásad rozhodčího řízení (např. zásada neformálnosti)
 - Nelze jít nad rámec ustanovení o zrušení rozhodčího nálezu
- *Z použití termínu „**přiměřeně**“ vyplývá, že rozhodčí řízení nepodléhá občanskému soudnímu řádu přímo a jeho jednotlivá ustanovení nelze použít v rozhodčím řízení mechanicky. (Rozhodnutí NS 32 Odo 1528/2005 ze dne 25. dubna 2007)*

Procesní pravidla v ad hoc mezinárodní arbitráži

Chart 5: If you or your organisation have selected ad hoc arbitration over the past five years, which of the following procedural regimes were used the most?

Respondents were able to select up to three options

Právo rozhodné pro meritum sporu

Právo rozhodné pro meritum sporu – fáze nalézací

- **Co všechno přichází v úvahu v čistě vnitrostátním sporu?**
- §25 odst. 3 ZRŘ - *Při rozhodování se rozhodci řídí hmotným právem pro spor rozhodným; mohou však spor rozhodnout podle zásad spravedlnosti, avšak jen tehdy, jestliže je k tomu strany výslovně pověřily.*
 - České právo
 - Volba rozhodného práva stranami (otázka existence mezinárodního prvku)
 - Zásady spravedlnosti (§ 25 odst. 3 ZRŘ)
 - Obchodní podmínky, zvyklosti (individuální, mezinárodní)
 - *Lex mercatoria*
 - *Equita, amiable compositeur, tronc commun* (viz dále)?

Právo rozhodné pro meritum sporu - – fáze nalézací

- **Co vše přichází do úvahy v mezinárodním rozhodčím řízení?**
- § 119 ZMPS - *Právem rozhodným pro spor je právo zvolené stranami. Pokud strany toto právo nezvolily, určí je rozhodci na základě ustanovení tohoto zákona. Ke kolizním ustanovením rozhodného práva lze přihlídnout jen tehdy, jestliže to vyplývá z volby práva učiněné stranami. Jestliže strany k tomu rozhodce výslovně pověřily, mohou rozhodci rozhodnout spor podle zásad spravedlnosti; jde-li o spory ze spotřebitelských smluv, musí být také použita ustanovení jinak rozhodného práva na ochranu spotřebitelů.*
- ...

Právo rozhodné pro meritum sporu - – fáze nalézací

- **Co vše přichází do úvahy v mezinárodním rozhodčím řízení?**
 - Volba práva stranami (Nařízení Řím I)
 - Výběr konkrétní normy z právního řádu
 - Zásady spravedlnosti
 - Lex mercatoria
 - Zvyklosti (individuální, mezinárodní) a jiné nestátní prostředí (např. FIDIC)
 - Jiné rozhodování než dle práva - *equita, amiable compositeur, tronc commun*

Stupně volnosti rozhodců – fáze nalézací

- Klasická kontinentální doktrína – dle zákona o kolizních norem
- Výběr dle kterýchkoliv kolizních norem nebo jejich kombinace
- Výběr principů
- Voia direct – cest bez kolizních norem

Rozhodné právo ve fázi exekuční

- Vnitrostátní spor, resp. tuzemský rozhodčí nález
 - Řízení o zrušení RN – obecný soud nesmí přezkoumávat RN ve věci samé
 - RN nelze zrušit z důvodu „špatného“ použití rozhodného práva
 - Zkontrolujme si to v § 31 ZRŘ...
- Mezinárodní spor, resp. cizí rozhodčí nález
 - Použití rozhodného práva v rozporu s pravidly místa fóra není důvodem pro odepření uznání cizího rozhodčího nálezu (stále platí, že obecné soudy nesmí RN přezkoumávat ve věci samé)

Jiné metody a způsoby rozhodování

Lex mercatoria

- Právo světových obchodníků
- Součásti: mezinárodní obchodní zvyklosti, obecné zásady právní, institucionalizované produkty smluvní svobody, uměle vytvořené soubory pravidel
- Základní umístění je v mezinárodním rozhodčím řízení
- Způsob aplikace
 - Subsidiární (v ČR)
 - Rovnocenná – volba stran x volba stran i rozhodců
 - Přednostní

Zásady spravedlnosti

- ZRŘ - § 25 odst. 3 – souhlas stran
- Rozhodování odtrženo od státního práva (včetně kogentních norem)
- Závisí čistě na uvážení rozhodců, co je spravedlivé – morální
- Kdy – nejpozději před zahájením projednávání
- Nedopadá na procesní stránku sporu

Tronc commun

- Vychází z komparace práv stran
- Základní myšlenka – kdyby si strany volily právo, tak by každá „určitě“ chtěla volit své právo
- Channel Tunnel Contract - *The construction, validity and performance of the contract shall in all respect be governed by and interpreted in accordance with the principles common to both English and French law, and in the absence of such common principles by such general principles of international trade law as have been applied by national and international tribunals.*

Amiable compositeur

- Zásady přátelského uspořádání
- Někde není odlišeno od ex aequo et bono
- Jinde jde o rozhodování dle obecných zásad právních

Statistika sporů u RS při HK ČR a AK ČR

2012 – „spotřebitelská“ novela ZRŘ

2016 – vyloučení arbitrability ve
spotřebitelských sporech

1. Rozhodčí řízení

Rok	Celkem	Mezinárodní	Vnitrostátní
2000	192	40	152
2001	216	33	183
2002	282	54	228
2003	450	47	403
2004	598	54	544
2005	869	60	809
2006	1237	79	1158
2007	1082	67	1015
2008	1485	93	1392
2009	2381	131	2250
2010	2946	160	2786
2011	3110	150	2960
2012	2646	131	2515
2013	2406	189	2217
2014	1661	135	1526
2015	1388	73	1315
2016	1181	78	1103
2017	997	54	943
2018	762	73	689
2019	769	78	691
2020	577	61	516

Statistika doménových sporů u RS při HK ČR a AK ČR

2. Doménové spory

O doménu .eu		Jazyk. Spory
2006	727	7
2007	186	5
2008	100	2
2009	56	1
2010	59	2
2011	49	1
2012	52	3
2013	50	5
2014	67	4
2015	61	7
2016	79	9
2017	53	3
2018	39	0
2019	41	1
2020	60	2

UDRP (o generické domény)	
2009	21
2010	18
2011	51
2012	78
2013	100
2014	108
2015	150
2016	151
2017	336
2018	356
2019	456
2020	564

Statistika doménových sporů u RS při HK ČR a AK ČR

O doménu .cz (po účinnosti Řádu .cz)	
2010	9
2011	28
2012	22
2013	21
2014	15
2015	11
2016	23
2017	27
2018	23
2019	31
2020	34

Příklad

- Posud' doložku:
 - *Tato smlouva, stejně jako smlouvy s dle ní uzavřené a s ní související, se neřídí Úmluvou OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, ale řídí se právem platným mezi obchodníky a zásadami ekvity.*
- Vysvětli, zda lze v rozhodčím řízení vedeném na území ČR rozhodovat nikoliv dle právního řádu určitého státu, ale mimo rovinu tzv. *hard law*.

**MUNI
LAW**

Děkuji za pozornost.